

EĞİTİM ve İNSANİ BİLİMLER DERGİSİ

Teori ve Uygulama

Cilt: 13 / Sayı: 25 / Yaz 2022

JOURNAL of EDUCATION and HUMANITIES

Theory and Practice

Vol: 13 / No: 25 / Summer 2022

COVID-19 Salgını Döneminde Üniversiteye Başlayan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları ile Sosyodemografik Özellikleri Arasındaki İlişki

The Relationship Between Attitudes Towards Distance Education and
Sociodemographic Characteristics of Students' Started University During
the COVID-19 Epidemic Period

Makale Türü (Article Type): Araştırma (Research)

Atilla BİNGÖL
Nurhan HALİSDEMİR
Şahin AĞAZADƏ

COVID-19 Salgını Döneminde Üniversiteye Başlayan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları ile Sosyodemografik Özellikleri Arasındaki İlişki

Atilla BİNGÖL¹

Nurhan HALİSDEMİR²

Şahin AĞAZADƏ³

Öz: Bu çalışma, Mart 2020’de COVID-19 pandemisi olarak ilan edilen küresel salgın döneminde üniversiteye başlayan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini, onların sosyodemografik özellikleri ile karşılaştırmayı ve aralarındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Fırat Üniversitesinde bir yükseköğrenim programında öğrenim gören 666 ikinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği (UEKTÖ) ve Demografik Bilgi Formu birlikte uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizleri sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet açısından genel olarak farklılık göstermediği, Genel Not Ortalamaları yükseldikçe uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu yönde etkilendiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların sigara kullanımı, düzenli ilaç kullanımı, kendisinin veya aile bireylerinin COVID-19’a yakalanma gibi durumları ile ölçek alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuş ve analiz sonuçları çalışmada sunulmuştur. Küresel kriz dönemlerinde eğitim alanında daha etkili ve doğru politikalar üretebilmek açısından bu tür çalışmaların sonuçları yol gösterici olabilir. Çalışmamamızdaki bulguların, COVID-19 pandemisi sırasında ve sonrasında ulusal eğitim sistemlerinin daha etkili planlamasına yardımcı olacağına inanıyoruz.

Anahtar kelimeler: Uzaktan eğitim, COVID-19 döneminde uzaktan eğitim, Uzaktan eğitime yönelik tutumlar

Geliş Tarihi: 15.04.2022; Kabul Tarihi: 26.05.2022

Kaynakça Gösterimi: Bingöl, A., Halisdemir, N. & Ağazadə, Ş. (2022). COVID-19 Salgını Döneminde Üniversiteye Başlayan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları ile Sosyodemografik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 13(25), 143.-167

1 Fırat Üniversitesi, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, Elazığ, Türkiye. abingol@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8505-5400

2 Fırat Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü, Elazığ, Türkiye. halisdemir@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2151-7917

3 Bakü Devlet Üniversitesi, Mexanika-Riyaziyyat Fakültesi, Riyaziyyat və Onun Tədrisi Metodikası Bölümü, Bakü, Azərbaycan. marius-85@mail.ru, ORCID: 0000-0003-1594-9545

Giriş

İlk olarak 2019 yılının Kasım ayında Çin'in Wuhan kentinde şüpheli vakalarla başlayan viral solunum yolu enfeksiyonu, COVID-19 olarak tanımlanmış ve hastalığın tüm dünyada yayılması ile birlikte 11.03.2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir (Dünya Sağlık Örgütü [WHO], 2020a). COVID-19 küresel salgını, insanlık tarihinde benzeri görülmemiş bir felaket olup (WHO, 2020b) her ülkeye yayılmış ve şimdiye kadar milyonlarca kişiye bulaşmış, on binlerce insanı öldürmüştür (John Hopkins Üniversitesi, 2021). Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (Uluslararası Çalışma Örgütü [ILO], 2020a) 18 Mart 2020 tarihli gözlem raporuna göre; genel tecrit ve ilgili iş aksamaları, seyahat kısıtlamaları, okulların kapanması ve diğer yayılmayı durdurma önlemleri, çalışanlar ve işletmeler üzerinde ani ve büyük etki yaratmış, zorunlu veya tavsiye edilen kapatmaların olduğu ülkelerde küresel sektörlerin % 81'ini olumsuz etkilemiştir.

COVID-19 salgınının en çok etkilediği sektörlerden birisi de eğitim olmuştur. Salgın döneminde COVID-19 hastalığının yayılmasını sınırlamak amacıyla 192 ülkede okullar ve üniversitelerde zorunlu kapatma önlemi uygulanmış, öğrencilerin %91,4'ü (yaklaşık 1,58 milyar öğrenci) için öğrenim faaliyetleri durmuştur (ILO, 2020b). Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonuna (UNICEF) göre, Nisan 2020 sonu itibarıyla 186 ülkede ülke çapında, sekiz ülkede ise bazı bölgelerde okullar tatil edilmiştir. Salgının eğitime olan etkisini en aza indirebilmek için hemen hemen tüm eğitim sistemleri çevrimiçi eğitime geçmiş ya da geçmeye çalışmışlardır (Erkut, 2020). Türkiye'de de yükseköğretim sistemini denetleyen Yükseköğretim Kurulu (YÖK), kesintiye uğrayan eğitimin devamlılığını sağlamak için Nisan 2020 sonu itibarıyla üniversitelerde örgün eğitimin olmayacağını belirterek üniversitelere uzaktan eğitim yoluyla ders verme talimatı vermiş, daha sonra aldığı bir kararla 2020-2021 eğitim öğretim yılında üniversitelerden faaliyetlerine uzaktan eğitimle devam etmelerini istemiştir (Haktanır, Seki & Dilmaç, 2020).

Literatürde uzaktan eğitim genelde; öğretmen ve öğrencinin ayrı mekânlarda olduğu, zaman sınırının ortadan kaldırılarak istenen zamanda öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin gerçekleştiği, basılı materyaller veya elektronik araçlar vasıtasıyla öğretimin yapıldığı bir eğitim faaliyeti şeklinde tanımlanmaktadır (Gökmen, 2016). İnternet, bilgisayar ve mobil cihazlar gibi donanımlar ve çeşitli yazılımlar aracılığıyla oluşturulan eğitim ortamı sayesinde öğrencilerin kendi çalışma programlarını oluşturmalarına olanak sağlayan uzaktan eğitim ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, uzaktan eğitimin hem avantajlı hem de dezavantajlı yönlerinin olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimin, öğrenciyi merkeze alan ve aktif öğrenmeyi destekleyen öğelerin kullanılması (Erkut, 2020), ekonomik ve ulaşılabilir olması (Traxler, 2018), hayat boyu öğrenme imkânı ve öğrenenlere fırsat eşitliği sağlaması, ders materyallerindeki zenginlik (Odabaş, 2003) gibi önemli avantajları vardır. Ayrıca uzaktan eğitim öğrencileri,

iyi bir teknolojik alt yapı vasıtasıyla klasik eğitimde olan öğrenci-öğretici etkileşiminin sağladığı avantajlardan da yararlanarak farklı medya gereçleri ile görsel açıdan zenginleştirilmiş etkili ve güçlü bir eğitim programından mezun olma olanağına da sahiptir (Akyürek, 2020).

Öte yandan, uzaktan eğitimin bazı dezavantajları da vardır. Eğitim kurumlarının bu dezavantajları bilmesi, daha etkili ve sürdürülebilir uzaktan eğitim ortamları oluşturmalarına yardımcı olabilir. Uzaktan eğitimin uygulamalarında karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan çalışmalarda; doğru yapılandırılmamış eğitim ortamı, eğitim kurumlarının yetersizliği ve öğrenme ortamının yanlış kullanımı, uzaktan eğitime uyum sağlayamayan öğretmenler (Valentine, 2002), öğretmenler ve öğrenciler arasındaki sınırlı etkileşim (Uzoğlu, 2017), öğrencilerin özellikle eş zamanlı yürütülen ders esnasında yaşadıkları görüntü donması, bağlantı kesilmesi, sesin yankı yapması gibi teknik problemlerle karşılaştıkları (Karal, Çebi & Turgut, 2011) bu teknik problemler nedeniyle derslerden yeterince verim alamamaları (Gillies, 2008), okuldan ve sınıf ortamından uzak kalma (Kocaman & Ersoy, 2021), öğrencilerin öğretmenlerle ve arkadaşları ile karşılıklı etkileşime geçememesi nedeniyle sevgi hissiyatının oluşmadığı (Doğan & Tatık, 2015) gibi sonuçlar ortaya koyulmuştur.

Uzaktan eğitim uygulamalarının hızla yaygınlaştığı pandemi döneminde özellikle uzaktan eğitimin etkililiği ile ilgili araştırmalar daha fazla yapılmaya başlamıştır. İyi planlanmış bir çevrimiçi eğitimde verilen dersler ile kriz döneminde verilen dersler arasında sadece ülkemizde değil, dünyanın birçok üniversitesinde ciddi farklılıklar olduğundan, kriz döneminde eğitimi sürdürebilmek için çabalayan üniversitelerin bu farklılıkların farkında olması gerekmektedir (Erkut, 2020). Normal şartlar altında alınan uzaktan eğitim ile COVID-19 gibi insanların sosyal yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen anormal şartlar altında alınan uzaktan eğitimin öğrenciler üzerinde farklı düzeylerde etkili olabileceği değerlendirilebilir (Orçanlı & Bekmezci, 2020). Uzaktan eğitim ile ilgili olarak özellikle pandemi sürecinde yapılan araştırmalarda uzaktan eğitim deneyiminin öğrenciler üzerinde zaman tasarrufu, mekandan bağımsızlık, eş zamansız olarak derslere tekrar katılabilme gibi olumlu etkilerini vurgulayan araştırmaların yanında, stres, derslere konsantre olma güçlüğü, sürekli evde çalışmaktan ötürü ders açısından kendilerini güvensiz hissetme, içsel motivasyon ve öğrenme davranışı bozukluğu, zaman yönetimi zorluğu gibi sorunlar yaşadıklarını açıklayan çeşitli araştırma sonuçları da vardır (Armstrong-Mensah, Ramsey-White, Yankey & Self-Brown, 2020; Morley & Clarke, 2020; Flynn, 2020; Papouli, Chatzifotiou & Tsairidis, 2020; Pelikan vd., 2021).

Bu nedenle; acil geçiş yapılan ve daha az yapılandırılmış uzaktan eğitim ortamı gibi önemli faktörlerin öğrencilerin öğrenmelerini ve motivasyonlarını düşürebileceği, dolayısıyla da uygulanan eğitimin başarısına engel teşkil edebileceğinden özellikle küresel kriz dönemlerinde insanların hayatlarında meydana gelen değişiklikleri anlamak ve eğitim alanında etkili, doğru ve sürdürülebilir politikalar üretebilmek açısından daha fazla ölçme ve değerlendir-

meye duyulan ihtiyaç açıktır. Özellikle, pandemi döneminde Türkiye’de uygulanan tedbirler nedeniyle üniversitedeki birinci yılını uzaktan eğitim ile tamamlamış öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişkinin analiz edilerek, bu tür kriz dönemlerinin yükseköğrenim öğrencileri üzerindeki etkileri ve uzaktan eğitim uygulamalarını etkileyen faktörleri belirlemenin, gelecekte uygulanacak uzaktan eğitim stratejilerinin belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Amaç ve problem

Bu araştırma, özellikle COVID-19 küresel salgını döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini, onların çeşitli sosyodemografik özellikleri ile karşılaştırmayı ve aralarındaki ilişkinin düzeyini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, üniversite öğrencilerinin COVID-19 küresel salgın süreciyle birlikte kullanım yoğunluğu artan uzaktan eğitime yönelik tutumlarının güncel durumu çeşitli yönleriyle ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. COVID-19 pandemisi döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyete göre değişmekte midir?
2. COVID-19 pandemisi döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları Genel Not Ortalamalarına (GNO) göre değişmekte midir?
3. COVID-19 pandemisi döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerin pandemi döneminde yaşadıkları tecrübeler ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?
4. COVID-19 pandemisi döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerin ikamet ettikleri yerleşim yeri büyüklüğü ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?
5. COVID-19 pandemisi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine bilgisayar veya mobil bir cihazdan katılmaları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Fırat Üniversitesinde bir yükseköğrenim programına yerleşmiş ve aynı yıl eğitimini uzaktan eğitim ile tamamlamış öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Fırat Üniversitesinde çeşitli bölüm ve programlarda öğrenim gören ikinci sınıf öğrencileri arasından ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 248’i erkek,

418'i kadın olmak üzere toplam 666 öğrenci oluşturmuştur.

Ulaşılabilir örnekleme; kolay ulaşılabilir veya elverişli örnekleme olarak da ifade edilir (Patton, 2005) ve diğer örnekleme yöntemlerinden görece olarak daha az maliyetlidir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Ulaşılabilir örneklemede araştırmacı, hazırda var olan öğeler içerisinde yeter sayıda öğeyi örneklem olarak belirler (Singleton ve Straits, 2005; akt. Baltacı, 2018). Araştırmacıların, kullanacakları örneklem büyüklüğünün genelleme yapmaya fırsat tanıyacağı öngörüsünde oldukları ve nasıl seçildiğine dikkat etmeden ulaşılması kolay ve çalışılması pahalı olmayan durumları tercih ettikleri bilinmektedir (Vogt vd., 2012). Bu çalışmanın yapıldığı dönemde de dünyada olduğu gibi ülkemizde uygulanan COVID-19 pandemisi tedbirleri nedeniyle ulaşılması kolay ve maliyeti düşük olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile tüm evrene ulaşılmaya çalışılmıştır.

Veri toplama araçları

Örneklemden veri toplamak için; katılımcıların cinsiyet, Genel Not Ortalaması (GNO), uzaktan eğitim derslerine katıldıkları cihaz türü, yaşadıkları yerleşim yeri büyüklüğü ve COVID-19 pandemisi dönemindeki bazı deneyimleri hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmış “Demografik Bilgi Formu” kullanılmış ve “Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği (UEKTÖ)” ile birlikte uygulanmıştır. Ölçek uygulama aşamasında öncelikle “Google Forms” uygulaması üzerinde ölçekler oluşturulmuş ve WhatsApp, e-posta, SMS gibi uygulamalarla öğrencilere katılım linki gönderilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılar, araştırmanın gönüllülük ve gizlilik esasları çerçevesinde araştırmaya katkı sunmuşlardır.

UEKTÖ, Çelik ve Uzunboylu (2020) tarafından üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, 5'li Likert tipinde ve tümü 0.45 ile 0.94 arasında faktör yük değerlerine sahip 16 maddeden oluşmaktadır. Ters kodlanan madde bulunmayan ve dört boyutlu bir yapıda olan ölçek, pozitif ve negatif tutumları ölçmektedir. Alt boyutlardan “Yararlılık (Y)” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi (UET)” olumlu, “Sosyal Bulunuşluk (SB)” ve “Yüz Yüze Eğitim Tercihi (YET)” olumsuz tutum göstermektedir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılık katsayılarının tümünün 0.67 ile 0.82 arasında değerler aldığı belirtilmiştir. Dört boyuttan; Yararlılık (M1, M3, M5, M7, M9, M11, M16) boyutunun iç tutarlılığı 0.81, Sosyal Bulunuşluk (M4, M8, M13, M15) 0.73, Uzaktan Eğitim Tercihi (M2, M12, M14) 0.67 ve Yüz Yüze Eğitim Tercihi (M6, M10) 0.82 olarak hesaplanmıştır.

Genel Not Ortalaması (GNO), Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından, öğrencinin içinde bulunduğu döneme kadar almış olduğu tüm derslerin kredilerine göre ağırlıklandırılmış not ortalaması olarak tanımlanır (YÖK, 2010). Derslerde kazandırılması amaçlanan bilgi ve becerilerin edinilip edinilmediği genellikle dönem ve yıl içinde belirlenen sınav, proje veya

sunum gibi bir takım ölçütler ile değerlendirilir ve bu değerlendirmelerin bütünü öğrencilerin GNO'sunu oluşturur (Ersoy ve Peker, 2020). Katılımcılardan alınan GNO'lar, araştırmacı tarafından çalışmanın amacına uygun olarak 0.00-4.00 aralığında sınıflandırılmıştır.

Etik kurallara uygunluk

Bu araştırma için Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 24.03.2022 tarih ve 06/10 nolu kararı ile “Etik Kurallara Uygunluk” kararı alınmıştır.

Katılımcılara uygulanan çevrimiçi anketler yanıtlanmaya başlamadan önce katılımın gönüllük esaslı olduğu ve elde edilen verilerin araştırma haricinde kullanılmayacağı katılımcılara bildirilmiş ve “Gönüllü Katılım Formu” aracılığıyla onay alınmıştır. Araştırma, etik kurallar çerçevesinde yürütülmüş ve toplanan verilerde gizlilik ön planda tutulmuştur.

Verilerin analizi

Katılımcılara uygulanan anket sonucunda elde edilen yanıtlar veri kaybı açısından incelenmiş ve veri kaybı olmadığı tespit edildikten sonra alınan tüm yanıtlar geçerli kabul edilerek gerekli analizler SPSS-22 paket programı ile yapılmıştır. Çalışmadaki istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi “.05” olarak belirlenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi ile katılımcılara uygulanan anketlerden elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmış, verilerin normal dağılım gösterdiği gözlemlenmiştir ($p=0,200>0,05$). Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar ile sosyodemografik özellikleri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için bağımsız t-testi ve varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyans analizinin anlamlı çıktığı durumlarda, farkın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için Post-Hoc çoklu karşılaştırma (Tukey HSD) analizi kullanılmıştır.

Araştırma amacına yönelik olarak Demografik Bilgi Formu ile öğrencilerden toplanan verilerin cinsiyet dağılımı bulgusu ile 2020-2021 eğitim öğretim yılındaki Genel Not Ortalamaları (GNO), derslere katılmak için kullandıkları cihaz türü ve yaşadıkları yerleşim yeri büyüklüğüne ilişkin verilerin analizinden elde edilen frekanslar Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1. Örneklem Frekans Tablosu

Değişkenler	N	%	Küm. yüzde (%)
Cinsiyet			
Erkek	248	37,2	37,2
Kadın	418	62,8	100,0
GNO (4'lü sistem)			
2.00 altı	32	4,8	4,8
2.00-2.99 arasında	218	32,7	37,5
3.00-3.99 arasında	380	57,1	94,6
4.00	36	5,4	100,0
Derslere katıldığı cihaz türü			
Bilgisayar (PC, notebook vb.)	468	70,3	70,3
Mobil cihaz (telefon, tablet vb.)	198	29,7	100,0
Yerleşim yeri büyüklüğü			
Şehir merkezi	596	89,5	89,5
İlçe, kasaba, köy ve vd.	70	10,5	100,0

Tablo 1 incelendiğinde; 666 katılımcının 248'inin (% 37,2) erkek, 418'inin (%62,8) kadın olduğu, GNO'ların çoğunlukla (N=598, %89,8) 2.00-2.99 ve 3.00-3.99 aralığında olduğu, uzaktan eğitim derslerine çoğunlukla (N=468, %70,3) bilgisayar aracılığıyla katıldığı ve büyük çoğunluğunun (N=596, %89,5) şehir merkezinde ikamet ettiği görülmüştür.

Demografik Bilgi Formunda katılımcılara yöneltilen ve pandemi döneminde deneyimledikleri bazı durumlar (üçüncü araştırma sorusu) ile ilgili yapılacak analizlerde kullanılacak yanıtların dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Pandemi Dönemindeki Deneyimler ile İlgili Sorulara Verilen Yanıtların Dağılımı

	Evet		Hayır		\bar{X}	ss
	N	%	N	%		
Devamlı kullandığınız bir ilaç var mı?	86	12,9	580	87,1	,13	,336
Sigara kullanıyor musunuz?	140	21,0	526	79,0	,21	,408
COVID-19 virüsüne yakalandınız mı?	144	21,6	522	78,4	,22	,412
Birlikte yaşadığınız aile üyelerinden COVID-19'a yakalanan oldu mu?	286	42,9	380	57,1	,43	,495
Aile yakınlarınızdan COVID-19 nedeniyle ölüm oldu mu?	172	25,8	494	74,2	,26	,438
Pandemi döneminde ders amaçlı kullanım haricinde internet kullanımınız arttı mı?	526	79,0	140	21,0	,79	,408

Tablo 2 incelendiğinde; 666 katılımcının 86'sının (% 12,9) devamlı ilaç kullandığı, 140'ının (%21,0) sigara kullandığı, 144'ünün (%21,6) COVID-19 virüsüne yakalandığı, 286'sının

(%42,9) birlikte yaşadığı aile üyelerinden COVID-19'a yakalandığı, 172'sinin (%25,8) COVID-19 nedeniyle aile yakınlarında ölüm vakası olduğu, 526'sının (%79,0) ise pandemi döneminde ders amaçlı kullanım haricinde internet kullanımının arttığı görülmüştür.

Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyete göre analizi

Araştırma amaçları doğrultusunda belirlenen “COVID-19 pandemisi döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyete göre değişmekte midir?” sorusuna yönelik yapılan analizler neticesinde katılımcıların cinsiyetlerine göre UEKTÖ alt boyutlarının bağımsız t-testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. UEKTÖ Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	\bar{X}	d.f	F	t	p
Yararlılık	Erkek	248	3,5242	664	9,515	3,913	,000
	Kadın	418	3,2515				
Sosyal Bulunuşluk	Erkek	248	3,2056	664	11,036	-3,236	,001
	Kadın	418	3,4844				
Uzaktan Eğitim Tercih	Erkek	248	2,7285	664	30,579	3,871	,000
	Kadın	418	2,3620				
Yüz Yüze Eğitim Tercih	Erkek	248	3,8145	664	20,551	-2,615	,009
	Kadın	418	3,9952				

Tablo 3 incelendiğinde; çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımları ile “Yararlılık”, “Sosyal Bulunuşluk”, “Uzaktan Eğitim Tercih” ve “Yüz Yüze Eğitim Tercih” alt boyutları arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Farklılığa neden olan “Yararlılık” ($\bar{X}=3,5242$) ve “Uzaktan Eğitim Tercih” ($\bar{X}=2,7285$) alt boyutlarında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre ortalama puanlarının daha yüksek, “Sosyal Bulunuşluk” ($\bar{X}=3,2056$) ve “Yüz Yüze Eğitim Tercih” ($\bar{X}=3,8145$) alt boyutlarında ise daha düşük olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının GNO'ya göre analizi

Araştırma amaçları doğrultusunda belirlenen “COVID-19 pandemisi döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları Genel Not Ortalamalarına (GNO) göre değişmekte midir?” sorusuna yönelik yapılan varyans (ANOVA) analizi neticesinde ölçeğin “Yararlılık” alt boyutunda farklılık gözlemlenmiş ve farklılığın hangi GNO grupları arasında olduğuna Post-Hoc yöntemlerinden Tukey HSD testi ile bakılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları ile aralarında ilişki tespit edilen gruplar ve açıklamaları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. UEKTÖ Alt Boyutlarının GNO Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	UEKTÖ alt boyutları		Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	(p)	PostHoc (Tukey)
	Not Aralığı	N							
Yararlılık	2.00 ve altı	32	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	8,355	3	2,785 ,763	3,651	,012	*
	2.00-2.99	218		504,910	662				
	3.00-3.99	380		513,264	665				
	4.00	36							
Sosyal Bulunuşluk	2.00 ve altı	32	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	7,552	3	2,517	2,160	,092	
	2.00-2.99	218		771,583	662	1,166			
	3.00-3.99	380		779,135	665				
	4.00	36							
Uzaktan Eğitim Tercihi	2.00 ve altı	32	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	1,172	3	,391	,273	,845	
	2.00-2.99	218		945,771	662	1,429			
	3.00-3.99	380		946,943	665				
	4.00	36							
Yüz Yüze Eğitim Tercihi	2.00 ve altı	32	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	1,764	3	,588	,783	,503	
	2.00-2.99	218		496,777	662	,750			
	3.00-3.99	380		498,541	665				
	4.00	36							

* GNO'su 2.00-2.99 ile 3.00-3.99 arasında olanların, GNO'su 4.00 olanlarla ilişkisi vardır

Post-Hoc yöntemlerinden Tukey HSD testi analiz sonucuna göre; ölçeğin “Yararlılık” alt boyutunda GNO'su 4.00 olanların ortalama puanlarının, GNO'su 2.00-2.99 ve 3.00-3.99 aralığında olanlara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

COVID-19 Pandemisi döneminde deneyimlenen bazı durumlara ilişkin analizler

Bu bölümde katılımcılara yöneltilen “Devamlı kullandığınız bir ilaç var mı?”, “Sigara kullanıyor musunuz?”, “COVID-19 virüsüne yakalandınız mı?”, “Birlikte yaşadığınız aile üyelerinden COVID-19'a yakalanan oldu mu?”, “Aile yakınlarınızdan COVID-19 nedeniyle ölüm oldu mu?” ve “Pandemi döneminde ders amaçlı kullanım haricinde internet kullanımınız arttı mı?” sorularına verilen yanıtlar ile UEKTÖ alt boyutları arasındaki ilişkileri gösteren analizlere yer verilmiştir.

“Devamlı kullandığınız bir ilaç var mı?” sorusuna verilen yanıtlar ile ölçeğin “Yararlılık” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren bağımsız t-testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. UEKTÖ Alt Boyutlarının İlaç Kullanım Durumuna Göre Karşılaştırılması

	İlaç Kullanım durumu	N	\bar{X}	df	F	t	p
Yararlılık	Hayır	86	3,576	664	11,24	,297	,013
	Evet	580	3,3223				
Sosyal Bulunuşluk	Hayır	86	3,4026	664	9,34	1,322	,057
	Evet	580	3,2326				
Uzaktan Eğitim Tercihi	Hayır	86	2,4805	664	6,83	-,885	,005
	Evet	580	2,6220				
Yüz Yüze Eğitim Tercihi	Hayır	86	3,9310	664	5,42	,248	,059
	Evet	580	3,9070				

Tablo 5 incelendiğinde; “Devamlı kullandığınız bir ilaç var mı?” sorusuna verilen yanıtlar ile anlamlı ilişkili olduğu tespit edilen “Yararlılık” alt boyutunda “Hayır” ($\bar{X}=3,576$) yanıtı veren öğrencilerin, “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutunda ise “Evet” ($\bar{X}=2,6220$) yanıtı veren öğrencilerin ortalama puanlarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

“Sigara kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar ile “Sosyal Bulunuşluk” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren bağımsız t-testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. UEKTÖ Alt Boyutlarının Sigara Kullanım Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Sigara Kullanım durumu	N	\bar{X}	df	F	t	p
Yararlılık	Hayır	140	3.2785	664	3,182	1,672	,066
	Evet	526	3.2455				
Sosyal Bulunuşluk	Hayır	140	3,3584	664	6,082	-,928	,006
	Evet	526	3,2429				
Uzaktan Eğitim Tercihi	Hayır	140	2,4956	664	15,684	-,110	,003
	Evet	526	2,5095				
Yüz Yüze Eğitim Tercihi	Hayır	140	3,9297	664	0,649	,100	,054
	Evet	526	3.9952				

Tablo 6 incelendiğinde; “Sigara kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar ile anlamlı ilişkili olduğu tespit edilen “Sosyal Bulunuşluk” ($\bar{X}=3,3584$) alt boyutunda “Hayır” yanıtı veren öğrencilerin, “Uzaktan Eğitim Tercihi” ($\bar{X}=2,5095$) alt boyutunda ise “Evet” yanıtı veren öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

“COVID-19 virüsüne yakalandınız mı?” sorusuna verilen yanıtlar ile UEKTÖ alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

“Birlikte yaşadığımız aile üyelerinden COVID-19’a yakalanan oldu mu?” sorusuna verilen yanıtlar ile UEKTÖ “Yararlılık”, “Sosyal Bulunuşluk” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren bağımsız t-testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. UEKTÖ Alt Boyutlarının Aile Üyelerinin COVID-19’a Yakalanma Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Ailede COVID-19 durumu	N	\bar{X}	df	F	t	p
Yararlılık	Hayır	172	3,2579	664	13,191	-1,33	,012
	Evet	494	3,3946				
Sosyal Bulunuşluk	Hayır	172	3,4053	664	6,796	,666	,004
	Evet	494	3,349				
Uzaktan Eğitim Tercihi	Hayır	172	2,4456	664	11,149	-1,29	,006
	Evet	494	2,5688				
Yüz Yüze Eğitim Tercihi	Hayır	172	3,959	664	,750	1,030	,645
	Evet	494	3,8881				

Tablo 7 incelendiğinde; “Birlikte yaşadığımız aile üyelerinden COVID-19’a yakalanan oldu mu?” sorusuna verilen yanıtlar ile aralarında anlamlı ilişki olduğu tespit edilen “Sosyal Bulunuşluk” (\bar{X} =3,4053) alt boyutunda “Hayır” yanıtı veren öğrencilerin, “Yararlılık” (\bar{X} =3,3946) ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” (\bar{X} =2,5688) alt boyutlarında ise “Evet” yanıtı veren öğrencilerin ortalama puanlarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

“Aile yakınlarınızdan COVID-19 nedeniyle ölüm oldu mu?” sorusuna verilen yanıtlar ile “Uzaktan Eğitim Tercihi” ve “Yüz Yüze Eğitim Tercihi” alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren bağımsız t-testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. UEKTÖ Alt Boyutlarının Aile Üyelerinden COVID-19 Kaynaklı Ölüm Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Ailede Ölüm durumu	N	\bar{X}	d.f	F	t	p
Yararlılık	Hayır	526	3,3291	664	21,252	2,329	,000
	Evet	140	3,4219				
Sosyal Bulunuşluk	Hayır	526	3,3644	664	9,967	-5,546	,000
	Evet	140	3,4273				
Uzaktan Eğitim Tercihi	Hayır	526	2,4732	664	37,385	5,046	,002
	Evet	140	2,5543				
Yüz Yüze Eğitim Tercihi	Hayır	526	3,9582	664	10,040	-,695	,488
	Evet	140	3,9134				

Tablo 8 incelendiğinde; “Aile yakınlarınızdan COVID-19 nedeniyle ölüm oldu mu?” sorusuna verilen yanıtlar ile aralarında anlamlı ilişki tespit edilen “Uzaktan Eğitim Tercihi”

(\bar{X} =2,5543) alt boyutunda “Evet” yanıtı veren öğrencilerin, “Yüz Yüze Eğitim Tercihi” (\bar{X} =3,9582) alt boyutunda ise “Hayır” yanıtı veren öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

“Pandemi döneminde ders amaçlı kullanım haricinde internet kullanımınız arttı mı?” sorusuna verilen yanıtlar ile UEKTÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren bağımsız t-testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. UEKTÖ Alt Boyutlarının İnternet Kullanım Durumuna Göre Karşılaştırılması

	İnternet Kullanım Durumu	N	\bar{X}	d.f	F	t	p
Yararlılık	Hayır	526	3,5245	664	21,252	2,329	,000
	Evet	140	3,3074				
Sosyal Bulunuşluk	Hayır	526	2,5901	664	9,967	-5,546	,000
	Evet	140	2,9293				
Uzaktan Eğitim Tercihi	Hayır	526	3,0143	664	37,385	5,046	,002
	Evet	140	2,3620				
Yüz Yüze Eğitim Tercihi	Hayır	526	3,8786	664	10,040	-,695	,488
	Evet	140	3,9411				

Tablo 9 incelendiğinde; “Pandemi döneminde ders amaçlı kullanım haricinde internet kullanımınız arttı mı?” sorusuna verilen yanıtlar ile aralarında anlamlı ilişki tespit edilen “Sosyal Bulunuşluk” (\bar{X} = 2,9293) ve “Yüz Yüze Eğitim Tercihi” (\bar{X} = 3,9411) alt boyutlarında “Evet” yanıtı veren öğrencilerin, “Yararlılık” (\bar{X} = 3,5245) alt boyutunda ise “Hayır” yanıtı veren öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

İkamet ettikleri yerleşim yeri büyüklüğü ile ilgili analizler

Araştırma amaçları doğrultusunda belirlenen “COVID-19 pandemisi döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerin ikamet ettikleri yerleşim yeri büyüklüğü ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna yönelik katılımcıların verdikleri yanıtların analizi neticesinde UEKTÖ alt boyutlarının bağımsız t-testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. UEKTÖ Alt Boyutlarının Yerleşim Yeri Büyüklüğüne Göre Karşılaştırılması

	Yerleşim Yeri Büyüklüğü	N	\bar{X}	d.f	F	t	p
Yararlılık	Şehir merkezi	596	3,4842	664	,885	1,604	,109
	Şehir merkezi dışı	70	3,2115				
Sosyal Bulunuşluk	Şehir merkezi	596	3,3556	664	,005	-2,225	,196
	Şehir merkezi dışı	70	3,4844				
Uzaktan Eğitim Tercihi	Şehir merkezi	596	2,7283	664	4,652	1,295	,015
	Şehir merkezi dışı	70	2,3988				
Yüz Yüze Eğitim Tercihi	Şehir merkezi	596	3,9125	664	21,63	2,381	,020
	Şehir merkezi dışı	70	3,9472				

Tablo 10 incelendiğinde; öğrencilerin beyan ettikleri yerleşim yeri türü ile ölçeğin “Uzaktan eğitim tercihi” ve “Yüz Yüze Eğitim Tercihi” alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İlişkinin hangi gruptan kaynaklandığına bakıldığında; şehir merkezinde yaşayan öğrencilerin “Yüz yüze Eğitim Tercihi” (\bar{X} =3,9472) alt boyutunda daha yüksek, şehir merkezi dışında yaşayan öğrencilerin ise “Uzaktan Eğitim Tercihi” (\bar{X} =2,3988) alt boyutunda daha düşük ortalama puanlarının olduğu gözlemlenmiştir. Diğer alt boyutlarda yerleşim yerine göre ortalama puanlar arasında fark bulunmamıştır.

Uzaktan eğitim derslerine katıldıkları cihaz türü ile ilgili analizler

Araştırma amaçları doğrultusunda belirlenen “COVID-19 pandemisi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine bilgisayar veya mobil bir cihazdan katılmaları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna yönelik katılımcıların verdikleri yanıtların analizi neticesinde UEKTÖ alt boyutlarının bağımsız t-testi sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. UEKTÖ Alt Boyutlarının Derse Katılım İçin Kullanılan Cihaz Türüne Göre Karşılaştırılması

	Cihaz Türü	N	\bar{X}	d.f	F	t	p
Yararlılık	Bilgisayar	468	3,1442	664	5,512	2,721	,011
	Mobil Cihaz	198	3,055				
Sosyal Bulunuşluk	Bilgisayar	468	3,2776	664	12,52	-3,264	,041
	Mobil Cihaz	198	3,4894				
Uzaktan Eğitim Tercihi	Bilgisayar	468	2,7698	664	19,15	2,054	,003
	Mobil Cihaz	198	2,3650				
Yüz Yüze Eğitim Tercihi	Bilgisayar	468	3,8675	664	1,288	3,277	,001
	Mobil Cihaz	198	3,8852				

Tablo 11 incelendiğinde; öğrencilerin pandemi döneminde uzaktan eğitim derslerine katılmak için kullandıkları ortamın bilgisayar veya telefon vb. mobil bir cihaz olmasına göre verdikleri yanıtların analizi neticesinde, ölçeğin bütün alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İlişkinin hangi gruptan kaynaklandığına bakıldığında; derslere mobil bir cihaz ile katılanların “Uzaktan Eğitim Tercihi” (\bar{X} =2,3650) ve “Yararlılık” (\bar{X} =3,055) alt boyutlarında bilgisayar ile katılanlara göre daha düşük, “Sosyal Bulunuşluk” (\bar{X} =3,2776) ve “Yüz Yüze Eğitim Tercihi” (\bar{X} =3,8675) alt boyutlarında ise derslere bilgisayar üzerinden katılanların mobil cihazlarla katılanlara göre daha düşük tutum sergilediği gözlemlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki bir yükseköğrenim kurumunda öğrenim gören ve COVID-19 pandemisi kısıtlamaları nedeniyle tüm derslere uzaktan eğitim ortamında katılmış öğrencilerin sosyodemografik özellikleri açısından uzaktan eğitime yönelik tutumları hakkında bilgiler vermektedir. Bu sayede, pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitimi daha etkili bir hale getirmek için bir geri besleme yapma imkânı elde edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulguların analizinde araştırma soruları ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumları, cinsiyet farklılığı açısından analiz edildiğinde ölçek genel ortalamalarında gruplar arası anlamlı farklılık görülmüştür. Farklılığa neden olan gruplar incelendiğinde; “Yararlılık” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutlarında erkek öğrencilerin, “Sosyal Bulunuşluk” ve “Yüz Yüze Eğitim Tercihi” alt boyutlarında ise kadın öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Alanyazındaki benzer çalışmalarda; üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında cinsiyetler arasında kapsam bakımından anlamlı bir farklılık bulunmadığı (Akgün, 2020; Çelik & Uzunboylu 2020), öğrencilerin uzaktan eğitim algısının cinsiyet farkı olmasızın olumlu olduğu (Orçanlı & Bekmezci, 2020), uzaktan ölçme ve uzaktan ders niteliğine yönelik algılar arasında erkek ve kadın grupları arasında anlamlı bir fark gözlenmediği ancak erkeklerin kadınlara göre uzaktan eğitime yönelik algılarının daha olumlu olduğu (Yıldırım, 2021) sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların Genel Not Ortalamaları (GNO) ile ölçek alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi neticesinde “Yararlılık” alt boyutunda farklılık gözlemlenmiştir (Tablo 4). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde GNO’su 4.00 olanların ortalama puanlarının, GNO’su 2.00-2.99 ve 3.00-3.99 arasında olanlara göre daha yüksek çıktığı analiz edilmiştir. Bu sonuç, uzaktan eğitim uygulamalarında ders materyallerinin paylaşılması, derslerin video ortamından tekrar izlenebilmesi, ders çalışma ortamının ve saatlerinin daha iyi değerlendirilmesinin öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Bu neticeyi destekler nitelikteki çalışma sonuçlarında; e-öğrenme sürecinde eş zamanlı ders sunumlarına ek olarak etkileşimli değerlendirme etkinliklerinin uygulanmasının başarı üzerinde yüksek düzeyde etki göstererek başarıyı arttırdığı (Ülker & Bülbül, 2021) ve öğrencilerin akademik başarılarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği (Souza vd., 2020) tarafından belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin pandemi döneminde COVID-19’a yakalanmış olmaları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Katılımcıların birlikte yaşadığı aile bireylerinden COVID-19’a yakalanma durumlarına göre uzaktan eğitime yönelik tutumlarına bakıldığında ölçeğin “Yararlılık”, “Sosyal Bulunuşluk” ve “Uzaktan

Eğitim Tercihi” alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aile bireylerinden COVID-19’a yakalanan öğrencilerden “Sosyal Bulunuşluk” alt boyutunda “Hayır” yanıtı verenlerin, “Yararlılık” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutlarında ise “Evet” yanıtı verenlerin ortalama puanlarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum; aile bireylerinden COVID-19 hastalığına yakalanmış ve hastalığın olumsuz etkilerini yakından gözlemleyen öğrencilerin uzaktan eğitimi yararlı bularak tercih etmesi ve sosyal bulunuşluk açısından yetersiz görmelerinin bir sonucudur şeklinde yorumlanabilir.

COVID-19 nedeniyle bir yakını kaybeden öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile ölçeğin anlamlı ilişkili olduğu tespit edilen “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutunda “Evet” yanıtı veren öğrencilerin, “Yüz Yüze Eğitim Tercihi” alt boyutunda ise “Hayır” yanıtı veren öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, COVID-19 hastalığının ölümlerle sonuçlanan etkilerini yakın çevresinde gözlemleyen öğrencilerin kalabalık ortamlarda derslere katılmayı tercih etmedikleri şeklinde yorumlanabilse de bu tercihin altında yatan psikometrik faktörleri araştıran yeni ve daha kapsamlı çalışmaların yapılması önerilir.

Devamlı kullandığınız bir ilaç var mı?” sorusuna verilen yanıtlar ile “Yararlılık” “Sosyal Bulunuşluk” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aralarında anlamlı ilişkili olduğu tespit edilen “Yararlılık” ve “Sosyal Bulunuşluk” alt boyutunda “Hayır” yanıtı veren öğrencilerin “Evet” diyen öğrencilere, “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutunda ise “Evet” yanıtı veren öğrencilerin “Hayır” diyen öğrencilerin ortalama puanlarından yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Katılımcıların sigara kullanma durumları ile ölçeğin “Sosyal Bulunuşluk” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiş ve sigara kullandığını beyan eden katılımcıların bu alt boyutlarda ortalama puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Tablo 6). Bu durum, sigara kullanan öğrencilerin pandemi süresince derslere evlerinden katılmaları ve okul ortamına göre daha rahat davranabilmelerinden kaynaklı bir sonuç olarak yorumlanabilir.

Pandemi döneminde ders amaçlı internet kullanımı arttığını beyan eden öğrencilerin “Sosyal Bulunuşluk” alt boyutu için “Evet” yanıtı verenlerin ortalama puanlarının “Hayır” diyen öğrencilerden yüksek olduğu, “Yararlılık” ve “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutlarında ise “Hayır” diyen öğrencilerin “Evet” diyen öğrencilerin ortalama puanlarından daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, pandemi döneminde artan ders amaçlı internet tüketimine karşın öğrencilerin internet kotalarının kısıtlı veya yetersiz olmasının sonucu olarak yorumlanabilir.

Öğrencilerin beyan ettikleri yerleşim yerinin büyüklüğü ile ölçeğin “Uzaktan Eğitim” ve “Yüz Yüze Eğitim Tercihi” alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İlişkinin

hangi gruplardan kaynaklandığına bakıldığında; şehir merkezinde yaşayan öğrencilerin “Yüz yüze Eğitim Tercihi” alt boyutunda şehir merkezi dışında yaşayan öğrencilere göre olumlu yönde, şehir merkezi dışında yaşayan öğrenciler ile şehir merkezinde yaşayan öğrenciler arasında “Sosyal Bulunuşluk” alt boyutuna göre olumsuz yönde bir etkinin olduğu gözlemlenmiştir. Yıldırım (2021) tarafından yapılan ve bu sonucu destekler nitelikteki çalışmada öğrencilerin ikamet ettikleri yerleşim yerlerine (şehir merkezi, ilçe merkezi, köy) göre yapılan karşılaştırmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında gruplar arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim döneminde derslere katılım için kullandıkları ortamın bilgisayar veya telefon vb. mobil bir cihaz olmasına göre verdikleri yanıtların analizi neticesinde, ölçeğin “Uzaktan Eğitim Tercihi” ve “Sosyal Bulunuşluk” alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim derslerine telefon vb. mobil bir cihaz üzerinden katıldığını beyan eden öğrenciler “Uzaktan Eğitim Tercihi” alt boyutunda olumlu yönde, derslere bilgisayar üzerinden katıldığını beyan eden öğrenciler ise “Sosyal Bulunuşluk” alt boyutunda olumsuz yönde tutum sergilemiştir. Bu sonuç; uzaktan eğitim derslerine telefon, tablet gibi mobil bir cihazdan katılmanın öğrencilerin uzaktan eğitim tutumlarını olumlu yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Bu sonucu destekler nitelikteki çalışmalarda; öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine katılmak için yaygın olarak bilgisayar kullandıkları, ikinci sırada ise akıllı telefonu tercih ettikleri (Pullu & Gömleksiz, 2020), sosyo-ekonomik dezavantajından dolayı evinde bilgisayarı olmayan bir öğrencinin bu dezavantajı ancak nitelikli bir alt yapısı bulunan bir üniversitenin kütüphane ya da bilgisayar laboratuvarı gibi mekânlarda çalışarak aşabileceği (Buz & Afyonoğlu, 2021), öğrencilerin derslere katılmak için gerekli olan internet hızının/kotasının yetmemesi, kişisel bilgisayarlarının olmaması gibi nedenlerle uzaktan eğitim sürecinde zorluklar yaşadıkları ve öğrencilerin ileriki dönemlerde yüz yüze eğitim almak istedikleri (Selçuk, Gencer & Karataş, 2021) sonucuna varılmıştır.

Alanyazında, COVID-19 pandemisi dönemini kapsayan ve öğrencilerin bu süreçte kendisinin veya bir yakınının hastalığa yakalanma, düzenli ilaç kullanma, sigara kullanma gibi deneyimledikleri bazı durumlarla uzaktan eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi analiz eden ve bu çalışmanın sonuçlarını doğrulayacak veya çürütecek herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Ancak, alanyazında üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde veya öncesinde uzaktan eğitime yönelik tutumlarına ve tutumlarını etkileyen faktörlere yer veren çalışmalar mevcuttur. Pandemi öncesi ve sonrası yapılan çalışmalarda öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini ve iki dönem arasında farklılığa neden olan faktörlerin tespit edileceği yeni çalışmaların yapılması araştırmacılar tarafından tavsiye edilmektedir.

Pandemi dönemi öncesinde yapılan çalışmalarda; Yıldız (2016), öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyde, Yenilmez, Balbağ ve Turgut (2017), yüksek düzeyde, Watters ve Robertson (2009) ise öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitime yönelik olumlu

bir tutuma sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Alanyazında, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını etkileyen faktörleri araştıran çalışmalarda; uzaktan eğitimin öğrencilere nerede ve ne zaman öğrenmek istediklerine karar vermede daha fazla özgürlük sunması (Hartnett ve diğ. 2011) ve öğrenmeleri üzerinde bir faillik duygusu sağlayarak öğrencilerin motivasyonlarını ve öğrenmelerini daha bağımsız gerçekleştirebilmesi (Klingsieck, Fries, Horz & Hofer, 2012), öğretim elemanlarının öğrencilerle etkileşimde bulunacağı ve geri bildirim sağlayacağı ders etkinliklerinin kullanılması gibi etkenlerin öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını olumlu yönde; verilen derslerin öğrenciler tarafından yeterince anlaşılıp anlaşılmadığının bilinmemesi (Durak, Çankaya & İzmirli, 2020), uzaktan değerlendirme faaliyetlerinde yaşanan erişilebilirlik, yasallık, kimlik, güvenlik ve akademik bütünlük sorunları (Akimov & Malin, 2020) gibi etkenlerin ise öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkilediği ortaya koyulmuştur.

Pandemi dönemini kapsayan çalışmalarda ise; öğrencilerin yoğunluğunun uzaktan eğitim deneyimlerinin olmaması, teknik destek hizmetlerinin yeterli bulunmaması (Selçuk vd., 2021), öğretim elemanlarının yapmış olduğu bilgilendirmenin yeterince açık ve anlaşılır olmaması, uzaktan eğitim sürecinde artan ders yoğunluğu, derslerin niteliğinin ve verimliliğinin düşmesi, derslerin niteliğinden memnuniyetsizlik (Kırılıoğlu & Gencer, 2020), ölçme-değerlendirme süreçlerinde yaşanan zorluklar (Ocak & Şahin, 2021), öğrencilerin derslere devam etme eğilimlerinin düşük olması (Karabatak, Alanoğlu & Karabatak, 2020) gibi etkenlerin öğrencilerin tutumunu olumsuz, canlı derslerin olması, görsel-işitsel ders materyallerinin paylaşılması, zamanı esnek kullanabilmeleri (Selçuk vd., 2021) ve bu nedenle ders programlarını kendi hızlarında yönetebilmeleri (Armstrong-Mensah vd., 2020) gibi etkenlerin ise öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Neredeyse tüm dünyadaki eğitim kurumlarının ani bir şekilde uzaktan eğitime geçtiği COVID-19 pandemisi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitime olan olumlu tutumlarını daha da artırmak için uzaktan eğitimde yaşanan sorunları inceleyen ve bazı tavsiyelerde bulunan çalışmalar da vardır. Ocak ve Şahin (2021) uzaktan eğitim ile uygulamalı ders alan öğrenciler üzerinde yaptıkları araştırmada, öğrencilerin uzaktan eğitim sonrası öğrenim hedefleri ile ilgili yeterliliklerinin düşük olmasına rağmen ders notlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlar ve uygulanan uzaktan eğitimin iyi yapılandırılmadığı, ölçme değerlendirme yöntemlerinde ciddi zorluklar bulunduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Yükseköğretim Kalite Kurulunun (YÖKAK, 2020) “Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim ve Kalite Güvencesi Sistemi” isimli makalesinde “Yükseköğretim Kurumlarımız uzaktan eğitimi sadece dersleri ve diğer eğitim hizmetlerini çevrimiçi ortamlara aktarılması olarak değil, bir yaklaşım ve yöntem farklılaşması olarak ele almalıdır. Kurumlar, uzaktan eğitim süreçlerine katkı sağlayacak eğitim kadrolarını, yönetsel personelini, bilişim personelini bu bakışla bilinçlendirmeli, eğitmeli; öğrenenlerine bu yeni öğrenme anlayışına uyum sağlamaya yönelik eğitimler

vermelidir” önerisinde bulunulmuştur. Kırılıoğlu ve Gencer (2020), uzaktan eğitimde öğrencilerin hedeflenen yetkinlik düzeylerine ulaşip ulaşamadıklarının saptanarak ortaya çıkan bulgulardan hareketle eğitim-öğretim süreçlerinin geliştirilmesi, desteklenmesi ve günümüz koşullarına uyarlanması; Erkut (2020), ne zaman sona ereceği konusunda tahmin yürütmenin zor olduğu COVID-19 pandemisi veya yüz yüze eğitimi engelleme potansiyeli olan başka kriz dönemleri için etkin çevrimiçi eğitim konusuna zaman ve kaynak ayrılması; Sabzwari (2020), pandemi koşullarında kalıcı hale gelmesi olası bir kısım standart değerlendirme yöntemlerinin yeniden tasarlanması; (Karabatak vd., 2020) ise uzaktan eğitim ile ders alan öğrencilerin akademik başarılarının artırılabilmesi için ders dışı etkinlikler bağlamında öğrencilere bireysel sorumluluklar ve ödevler verilmesi gerektiğinin önemine değinmişlerdir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar alanyazındaki sonuçları destekler niteliktedir. Elde edilen bulgular uzaktan eğitime acil geçişin yapıldığı COVID-19 pandemisi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve uyum sağlama düzeyleri hakkında bilgiler içerdiğinden, üniversitelerin uzaktan eğitime yönelik uygulamalarında öğrenci motivasyonlarını etkileyen, iyileştirilmesi gereken ve gelecekte tekrarlanabilecek stratejiler hakkında bir dizi bilgi sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın sınırlılıkları

Araştırmanın temel sınırlamaları, pandemi döneminde öğrencilerin deneyimledikleri bazı durumlar hakkında başka araştırma bulgularının olmamasıyla ve araştırmadan elde edilen verilerin pandemi döneminde üniversiteye başlamış öğrencilerle sınırlı olmasıyla ilgilidir. Dolayısıyla farklı sınıflarda öğrenim gören öğrencileri kapsayan araştırmaların yapılması önerilebilir. Ayrıca, devam eden ve olası küresel salgın dönemlerindeki uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin psikososyal durumları ile öğrenme performansları arasındaki ilişkiyi inceleyen geniş katılımlı araştırmalar yapılmasında yarar görülmektedir.

Etik Onay

Bu çalışma için Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 24.03.2022 tarih ve 06/10 nolu “Etik Kurallara Uygunluk” kararı alınmıştır.

Kaynakça

- Akgün, A. İ. (2020). COVID-19 sürecinde acil durum uzaktan eğitimi yoluyla verilen muhasebe eğitimine yönelik öğrenci görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(4), 208-236.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), s.1-9.
- Akimov, A. & Malin, M. (2020). When old becomes new: a case study of oral examination as an online assessment tool. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 45, 1205-1221.
- Armstrong-Mensah, E., Ramsey-White, K., Yankey, B., & Self-Brown, S. (2020). COVID-19 and distance learning: Effects on Georgia State University school of public health students. *Front. Public Health*, (8), 576227. doi: 10.3389/fpubh.2020.576227
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi SBE Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Buz, S. & Afyonoğlu, M. F. (2021). Sosyal hizmet öğrencilerinin Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik değerlendirmeleri: Türkiye'nin yedi bölgesinde yedi il örnekleme. *Toplum ve Sosyal Hizmet, Covid-19 Özel Sayı* (1), 247-269. doi: 10.33417/1000515
- Çelik, B. & Uzunboylu, H. (2020). Developing an attitude scale towards distance learning. *Behaviour & Information Technology*, s.1-9, doi: 10.1080/0144929X.2020.1832576
- Doğan, S. & Tatık, R.Ş. (2015). Evaluation of distance education program in Marmara University according to the views of students. *Route Educational And Social Science Journal*, 2(1), s.247-261.
- Durak, G., Çankaya, S. & İzmirli, S. (2020). Examining the Turkish Universities' distance education systems during the COVID-19 pandemic. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 14(1), 787-809. ISSN: 1307-6.
- Erkut, E. (2020). COVID-19 sonrası yükseköğretim. *Yükseköğretim Dergisi / Journal of Higher Education (Turkey)*, 10(2), 125-133. doi: 10.17522/balikesirnef.743080
- Ersoy, N. C. & Peker, M. (2020). Öz Yeterlik ile Genel Not Ortalaması Arasındaki İlişkide Akademik Bütünleşme ve Zaman Yönetiminin Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(85), 85-96.
- Flynn, S. (2020). Globalization and social work education in the Republic of Ireland: Towards informed transnational social work for transnational problems such as COVID19. *International Social Work*, 63(4), 524-537.

- Gillies, D. (2008). Student perspectives on video-conferencing in teacher education at a distance. *Distance Education*, 29(1), 107-118.
- Gökmen, Ö. F., Duman, İ. & Horzum, M. B. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *AUAd*, 2(3), 29-51.
- Haktanır, A., Seki, T. & Dilmaç, B. (2020). Adaptation and Evaluation of Turkish Version of the Fear of COVID-19 Scale. *Death Studies*, s.1. doi: 10.1080/07481187.2020.1773026
- Hartnett, M., St. George, A. & Dron, J. (2011). Examining motivation in online distance learning environments: Complex, multifaceted and situation-dependent. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 12(6), 20-38.
- ILO (2020a, Mart 18). COVID-19 ve Çalışma Yaşamı: Etkiler ve Yanıtlar. 3 Ekim 2021, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/briefingnote/wcms_740193.pdf
- ILO (2020b, Nisan 2020). COVID-19 ve eğitim sektörü. 3 Ekim 2021, https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/covid-19/WCMS_742726/lang-tr/index.htm
- John Hopkins University (2021). *COVID-19 Dashboard by the center for systems science and engineering (CSSE) at Johns Hopkins University (JHU)*. 14 Kasım 2021, Johns Hopkins University <https://www.arcgis.com/apps/dashboards/bda7594740fd40299423467b48e9ecf6>
- Karabatak, S., Alanoğlu, M. & Karabatak, M. (2020, June). Effects of homework supported distance education on academic satisfaction, academic achievement, and attitude towards distance education. *8th International Symposium on Digital Forensics and Security (ISDFS)*, Beirut, Lebanon. 1-5, doi: 10.1109/ISDFS49300.2020.9116372.
- Karal, H., Çebi, A. & Turgut, Y. E. (2011). Perceptions of students who take synchronous courses through video conferencing about distance education. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-Tojet*, 10(4), 276-293.
- Kırloğlu, M. & Gencer, T. E. (2020). Göçmen ve Sığınmacılarla Sosyal Hizmet Dersinin Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Suriyelilere Yönelik Algısına Etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 1127-1152.
- Klingsieck, KB., Fries, S., Horz, C., & Hofer, M. (2012). Procrastination in a distance university setting. *Distance Education*, 33(3), 295-310. doi: 10.1080/01587919.2012.723165
- Kocaman, F. & Ersoy, A. F. (2021). Pandemi Sürecinde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Yaşadığı Stres ve Kaygı Durumları: Nitel Bir Çalışma. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 7 (1), s.3

- Morley, C. & Clarke, J. (2020). From crisis to opportunity? Innovations in Australian social work field education during the COVID-19 global pandemic. *Social Work Education*, 39(8), 1048-1057.
- Ocak, Ö. & Şahin, E. M. (2021). The Effects of Distance Education Applied Due to COVID-19 on Clinical Neurology Education. *Turkish Journal of Neurology*, 27(3), 270-277.
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Orçanlı, K. & Bekmezci, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitim algısının belirlenmesi ve bazı demografik değişkenlerle ilişkisi. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 6(2), 88-108. doi: 10.29131/uiuid.836277
- Papouli, E., Chatzifotou, S. & Tsairidis, C. (2020). The use of digital technology at home during the COVID-19 outbreak: Views of social work students in Greece. *Social Work Edu.* 39(8), 1107-1115.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative Research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Pelikan, ER., Korlat, S., Reiter, J., Holzer, J., Mayerhofer, M., Schober, B., ...Lüftenegger, M. (2021). Distance learning in higher education during COVID-19: The role of basic psychological needs and intrinsic motivation for persistence and procrastination—a multi-country study. *PLoS ONE* 16(10). doi: 10.1371/journal.pone.0257346
- Pullu, E. K. & Gömlüksiz, M. N. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin Covid-19 pandemi sürecinde çevrimiçi öğrenmeye ilişkin hazır Bulunuşluk ve tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 757-782. doi: doi.org/10.37669/milliegitim.775620
- Sabzwari, S. (2020). Rethinking Assessment in medical education in the time of COVID-19. *Med Ed Publish*, 9, 80. doi: 10.15694/mep.2020.000080.1
- Selçuk, O., Gencer, T. E. & Karataş, Z. (2021). Sosyal hizmet öğrencilerinin Covid-19 salgını ve uzaktan eğitim sürecine ilişkin tutumları ile psikolojik sağlamlıklarının incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 967-994. doi: 10.33417/tsh.931255
- Souza, D. G. H. S., Jardim, W.S., Junior, G. L., Marques, Y. B., Lima, N. C. & Ramos, R. S. (2020). Brazilian students' expectations regarding distance learning and remote classes during the COVID-19 pandemic. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 20(4), 65-80.
- Traxler, J. (2018). Distance learning-predictions and possibilities. *Education Sciences*, 8(35), 1-13.

- Uzoğlu, M. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 335-351.
- Ülker, Ü., & Bülbül, H. İ. (2021). E-öğrenme sürecinde uygulanan etkileşimli değerlendirme etkinliklerinin akademik başarıya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 1-8. doi: 10.14582/DUZGEF.2021.172
- Valentine, D. (2002). Distance learning: Promises, problems, and possibilities. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3).
- Vogt, W. P., Gardner, D. C., & Haeffele, L. M. (2012). When To Use What Research Design. New York: Guilford Press.
- Watters, M. P. and Robertson, P. (2009). Online delivery of accounting courses: Student perceptions. *Academy of Educational Leadership*, 13(3), 51-58.
- WHO (2020a). *Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19*. 18 Kasım 2021, <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>
- WHO (2020b). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report-90. 13 Aralık 2021, https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200419-sit-rep-90-covid-19.pdf?sfvrsn=551d47fd_2
- Yenilmez, K., Balbağ, M. Z. & Turgut, M. (2017). Investigation of prospective teachers' perceptions on distance education with respect to certain variables, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yıldırım, T. (2021). Comparison of pre-service teachers' and vocational school students' perceptions of distance education. *Eurasian Journal of Teacher Education*, 2(2), 101-112.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi SBE Dergisi*, 16(1), 301-329.
- YÖK (2010). Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Anadal, Yan Dal ile Kurumlar Arası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelik. Resmî Gazete Tarihi: 24.04.2010 Resmî Gazete Sayısı: 27561 www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=13948&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5
- YÖKAK (2020). Yükseköğretimde uzaktan eğitim ve kalite güvencesi sistemi. 17 Aralık 2021, <https://portal.yokak.gov.tr/makale/uzaktan-egitim-ve-kalite-guvence-sistemi/>

The Relationship Between Attitudes Towards Distance Education and Sociodemographic Characteristics of Students' Started University During the COVID-19 Epidemic Period

Extended abstract

Introduction

Education was one of the sectors hardest hit by the pandemic, due to the compulsory shut-down implemented in 192 countries to limit the spread of COVID-19 (ILO, 2020b). As a result of this practice, almost all education systems tried to switch to distance education (Erkut, 2020). It can be evaluated that distance education taken under normal conditions and distance education taken under abnormal conditions can have different effects on students' success and motivation (Orçanlı and Bekmezci, 2020). This research aims to compare the attitudes of university students towards distance education during the COVID-19 pandemic with their sociodemographic characteristics and to determine the level of the relationship between them. Identifying the effects of such crisis periods on students may contribute to the determination of future educational strategies. In this study, answers to the following questions were sought:

- 1- Do students' (who started university during the COVID-19 pandemic) attitudes towards distance education differ according to their gender?
- 2- Do students' attitudes towards distance education differ according to their GPA?
- 3- Is there a relationship between students' (some) experiences and their attitudes toward distance education?
- 4- Is there a relationship between the size of the settlement and students' attitudes towards distance education?
- 5- Is there a relationship between students' participation in distance education courses via a computer or mobile device and their attitudes towards distance education?

Method

The population of the research consisted of students who were placed in a higher education program at Fırat University in the 2020-2021 academic year, and the sample consisted of 666 second-year students studying in various departments of Fırat University in the 2021-2022 academic year. Participants were selected using the accessible sampling method. In order to collect data from the sample, "Demographic Information Form" and "Attitude Towards

Distance Education Scale (ATDES)” were applied together. ATDES consists of 5-point Likert-type 16 items and 4 sub-dimensions. “Usefulness (U)” and “Distance Education Preference (DEP)” show positive attitudes, and “Social Presence (SP)” and “Face-to-Face Education Preference (FEP)” show negative attitudes.

Findings

The following findings were obtained in the study; According to gender, there was no difference in attitudes towards distance education in general. However, the average scores of male students were higher in the “U” and “DEP” sub-dimensions, while the “SB” and “YET” sub-dimensions of the female students. The average scores of those with a GPA of 4.00 were higher than those with a GPA between 2.00-2.99 and 3.00-3.99 in the “Y” sub-dimension.

The average scores of students who use medication regularly were higher in the “DEP” sub-dimension, while the others in the “U” sub-dimension. The average scores of students who smoke were higher in the “SP” and “DEP” sub-dimensions. The average scores of students whose family members were infected with COVID-19 were higher in the “U” and “DEP” sub-dimensions, while the others were in the “SP” sub-dimension. The average scores of students who deceased a relative due to COVID-19 were higher in the “DEP” sub-dimension, while the others in the “FEP” sub-dimension. The average scores of the students who internet use increased except for courses were higher in the “SB” and “FEP” sub-dimensions, while the others in the “U” and “DEP” sub-dimensions. No difference was observed in the distance education attitudes of students who were infected with COVID-19.

It has been observed that students who live in the city center are positive in the “FEP” sub-dimension, while the others are negatively in the “SB” sub-dimension; those who attend the courses with a mobile device have a positive attitude in the “DEP” sub-dimension, the others negatively in the “SP” sub-dimension.

Discussion and conclusion

In the results of similar studies in the literature; there is no significant difference between genders and attitudes towards distance education (Ülker and Bülbül, 2021), and the academic achievement of students positively affects their attitudes towards distance education (Souza et al., 2020); there is no significant difference between students’ residential areas and they’re towards distance education attitudes (Yıldırım, 2021); students commonly use computers to attend courses, they prefer smartphones in the second place; therefore a student who lacks personal computers can overcome this disadvantage only by working in a computer laboratory of a university (Buz and Afyonoğlu, 2021); it has been stated that students have difficulties in the distance education process due to reasons such as insufficient internet speed/quota, and they want to receive face-to-face education in the future (Pullu and Erkensiz, 2020; Selçuk et al., 2021). All of these results support the current study results.

EİBD 25.Sayı Hakem Listesi

- Prof. Dr. Ahmet Şükrü ÖZDEMİR** Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ali GÖÇER Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Yüksel ÖNER Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Akın EFENDİOĞLU Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Cemal AKÜZÜM Dicle Üniversitesi
Doç. Dr. Gönül ŞENER Munzur Üniversitesi
Doç. Dr. Ferdi BAHADIR Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma ERDOĞAN Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Levent AKGÜN Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Zafer ÇAKIR Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Doç. Dr. Zülfü GENÇ Fırat Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Merve MÜLDÜR Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ender KAZAK Düzce Üniversitesi
Dr. Arş. Gör. Mehmet ŞENTÜRK Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Dr. Nesime ERTAN ÖZEN Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur KULOĞLU Fırat Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Aziz İLHAN İnönü Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fahrettin ÖZBEY Bitlis Eren Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Işıl BOZKURT Harran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hakan POLAT Fırat Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZDEMİR Sakarya Üniversitesi
Dr. Erhan ÇAPOĞLU Amasya Üniversitesi
Arş. Gör. Buket TURHAN TÜRKKAN Çukurova Üniversitesi
Arş. Gör. Duygu ALTAYLI ÖZGÜL Cumhuriyet Üniversitesi